

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi

The Journal of Limitless Education and Research

*Kasım 2022
Cilt 7, Sayı 3*

*November 2022
Volume 7, Issue 3*

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi
Kasım 2022, Cilt 7, Sayı 3
The Journal of Limitless Education and Research
November 2022, Volume 7, Issue 3

Sahibi

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Owner

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Editör

Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Editor in Chief

Assoc. Prof. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Editör Yardımcısı

Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU

Assistant Editor

Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU

Yazım ve Dil Editörü

Doç. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI
Doç. Dr. İbrahim Halil YURDAKAL
Doç. Dr. Serpil ÖZDEMİR

Philologist

Assoc. Prof. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI
Assoc. Prof. Dr. İbrahim Halil YURDAKAL
Assoc. Prof. Dr. Serpil ÖZDEMİR

Yabancı Dil Editörü

Doç. Dr. Gülden TÜM
Doç. Dr. Tanju DEVECİ
Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU

Foreign Language Specialist

Assoc. Prof. Dr. Gülden TÜM
Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ
Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU

İletişim

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği
06590 ANKARA – TÜRKİYE
e-posta: editor@sead.com.tr
sead@sead.com.tr

Contact

Limitless Education and Research Association
06590 ANKARA – TURKEY
e-mail: editor@sead.com.tr
sead@sead.com.tr

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi (SEAD), yılda üç kez yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir. Yazıların sorumluluğu, yazarlarına aittir.

Journal of Limitless Education and Research(J-LERA) is an international refereed journal published three times a year. The responsibility lies with the authors of papers.

İNDEKSLER / INDEXED IN

Editörler Kurulu (Editorial Board)

Computer Education and Instructional Technology Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi	Doç. Dr. Hasan ÖZGÜR Dr. Barış ÇUKURBAŞI	Trakya Üniversitesi, Türkiye Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
Educational Sciences Eğitim Bilimleri	Doç. Dr. Ayşe ELİÜŞÜK BÜLBÜL Doç. Dr. Gülenaz ŞELÇUK Doç. Dr. Menekşe ESKİCİ	Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye Kırklareli Üniversitesi, Türkiye
Science Fen Eğitimi	Prof. Dr. Nurettin ŞAHİN Dr. Yasemin BÜYÜKŞAHİN	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye Bartın Üniversitesi, Türkiye
Art Education Güzel Sanatlar Eğitimi	Dr. Seçil KARTOPU	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara
Lifelong Learning Hayat Boyu Öğrenme	Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ Prof. Dr. Thomas R. GILLPATRICK Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ	Ankara Üniversitesi, Türkiye Portland State University, USA Khalifa University of Science and Technology, UAE
Teaching Mathematics Matematik Eğitimi	Prof. Dr. Erhan HACİÖMEROĞLU Doç. Dr. Burçin GÖKKURT Dr. Aysun Nüket ELÇİ	Temple University, Japan Bartın Üniversitesi, Türkiye Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
Pre-School Education Okul Öncesi Eğitimi	Doç. Dr. Neslihan BAY Dr. Burcu ÇABUK	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye Ankara Üniversitesi, Türkiye
Primary Education Sınıf Eğitimi	Prof. Dr. Sabri SİDEKLİ Doç. Dr. Oğuzhan KURU Doç. Dr. Özlem BAŞ Doç. Dr. Süleyman Erkam SULAK Doç. Dr. Yalçın BAY	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Türkiye Hacettepe Üniversitesi, Türkiye Ordu Üniversitesi, Türkiye Anadolu Üniversitesi, Türkiye
Teaching Social Studies Sosyal Bilgiler Eğitimi	Doç. Dr. Cüneyit AKAR	Uşak Üniversitesi, Türkiye
Teaching Turkish Türkçe Öğretimi	Prof. Dr. Fatma KIRMIZI Prof. Dr. Nevin AKKAYA Doç. Bilge BAĞCI AYRANCI Doç. Dr. Serpil ÖZDEMİR	Pamukkale Üniversitesi, Türkiye Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye Bartın Üniversitesi, Türkiye
Teaching Turkish to Foreigners Yabancılara Türkçe Öğretimi	Prof. Dr. Apollinaria AVRUTİNA Prof. Dr. Yuu KURIBAYASHI Assoc. Prof. Dr. Galina MISKINIENE Assoc. Prof. Dr. Könül HACIYEVA Assoc. Prof. Dr. Xhemile ABDU Doç. Dr. Gülden TÜM Lecturer Dr. Feride HATİBOĞLU Lecturer Semahat RESMİ CRAHAY	St. Petersburg State University, Russia Okayama University, Japan Vilnius University, Lithuania Azerbaijan National Academy of Sciences, Azerbaijan Tiran University, Albania Çukurova Üniversitesi, Türkiye University of Pennsylvania, USA PCVO Moderne Talen Gouverneur, Belgium
Foreign Language Education Yabancı Dil Eğitimi	Prof. Dr. Arif SARIÇOBAN Prof. Dr. Işıl ULUÇAM-WEGMANN Prof. Dr. İ. Hakkı MİRİCİ Prof. Dr. İlknur SAVAŞKAN Assoc. Prof. Dr. Christina FREI Doç. Dr. Bengü AKSU ATAÇ Dr. Ulaş KAYAPINAR Dr. Nurcan KÖSE	Selçuk Üniversitesi, Türkiye Universität Duisburg-Essen, Germany Hacettepe Üniversitesi, Türkiye Bursa Uludağ Üniversitesi, Türkiye University of Pennsylvania, USA Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi, Türkiye American University of the Middle East (AUM), Kuwait American University of the Middle East (AUM), Kuwait

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 7, Sayı 3

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 7, Issue 3

Yayın Danışma Kurulu (Editorial Advisory Board)

- Prof. Dr. Ahmet ATAÇ, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ahmet GÜNŞEN, Trakya Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ahmet KIRKILIÇ, Ağrı Çeçen Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali Murat GÜLER, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali YAKICI, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Apollinaria AVRUTINA, St. Petersburg State University, Russia
Prof. Dr. Arif ÇOBAN, Konya Selçuk Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Asuman DUATEPE PAKSU, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Duygu UÇGUN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Efe AKBULUT, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Erhan Selçuk HACIÖMEROĞLU, Temple University, Japan
Prof. Dr. Erika H. GILSON, Princeton University, USA
Prof. Dr. Erkut KONTER, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Erol DURAN, Uşak Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ersin KIVRAK, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Esra BUKOVA GÜZEL, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Fatma AÇIK, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Fatma KIRMIZI, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Fredricka L. STOLLER, Northern Arizona University, USA
Prof. Dr. Gizem SAYGILI, Karaman Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Hakan UŞAKLI, Sinop Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Hüseyin ANILAN, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Hüseyin KIRAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. İbrahim COŞKUN, Trakya Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. İhsan KALENDEROĞLU, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. İlknur SAVAŞKAN, Bursa Uludağ Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. İlze IVANOVA, University of Latvia, Latvia
Prof. Dr. İsmail MİRİCİ, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Jack C RICHARDS, University of Sydney, Avustralia

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 7, Sayı 3

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 7, Issue 3

- Prof. Dr. Kamil İŞERİ, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Levent MERCİN, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Leyla KARAHAN, Gazi Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Liudmila LIASHCHOVA, Minsk State Linguistics University, Belarus
- Prof. Dr. Mehmet Ali AKINCI, Rouen University, France
- Prof. Dr. Meliha YILMAZ, Gazi Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Merih Tekin BENDER, Ege Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Mustafa Murat İNCEOĞLU, Ege Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Nergis BİRAY, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Nesrin İŞİKOĞLU ERDOĞAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Nevin AKKAYA, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Nezir TEMUR, Gazi Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Nil DUBAN, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Nurettin ŞAHİN, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Pınar GİRMEN, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Sabri SİDEKLİ, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Serap BUYURGAN, Başkent Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Serdar TUNA, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Serdarhan Musa TAŞKAYA, Mersin Üniversitesi
- Prof. Dr. Seyfi ÖZGÜZEL, Çukurova Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Songül ALTINIŞIK, TODAİE Emekli Öğretim Üyesi, Türkiye
- Prof. Dr. Süleyman İNAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Şafak ULUÇINAR SAĞIR, Amasya Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Şahin KAPIKIRAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Şerif Ali BOZKAPLAN, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Tahir KODAL, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Tazegül DEMİR ATALAY, Kafkas Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Thomas R. GILLPATRICK, Portland State University, USA.
- Prof. Dr. Todd Alan PRICE, National-Louis University, USA
- Prof. Dr. Turan PAKER, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Umut SARAÇ, Bartın Üniversitesi, Türkiye

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 7, Sayı 3

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 7, Issue 3

-
- Prof. Dr. William GRABE, Northern Arizona University, USA
Prof. Dr. Yasemin KIRKGÖZ, Çukurova Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Yuu KURIBAYASHI, Okayama University, JAPAN
Prof. Dr. A. Işıl ULUÇAM-WEGMANN, Universität Duisburg-Essen, Deutschland
Assoc. Prof. Dr. Sevinc QASİMOVA, Bakü State University, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Carol GRIFFITHS, University of Leeds, UK
Assoc. Prof. Dr. Christina FREI, University of Pennsylvania, USA
Assoc. Prof. Dr. Könül HACIYEVA, Azerbaijan National Academy of Sciences, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Salah TROUDI, University of Exeter, UK
Assoc. Prof. Dr. Suzan CANHASİ, University of Prishtina, Kosovo
Assoc. Prof. Dr. Şaziye YAMAN, American University of the Middle East (AUM), Kuwait
Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ, Khalifa University of Science and Technology, UAE
Assoc. Prof. Dr. Xhemile ABDIU, Tiran University, Albania
Assoc. Prof. Dr. Galina MISKINIENE, Vilnius University, Lithuania
Assoc. Prof. Dr. Spartak KADIU, Tiran University, Albania
Doç. Dr. Abdullah ŞAHİN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Abdurrahman ŞAHİN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ahmet BAŞKAN, Hitit Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Anıl ERTOK ATMACA, Karabük Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Aydın ZOR, Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK, Bartın Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ayşe ELİÜŞÜK BÜLBÜL, Selçuk Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Behice VARIŞOĞLU, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Berna Cantürk GÜNHAN, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Bilge AYRANCI, Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Burçin GÖKKURT ÖZDEMİR, Bartın Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Cüneyit AKAR, Uşak Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Demet GİRGİN, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Dilek FİDAN, Kocaeli Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Esin Yağmur ŞAHİN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Feryal BEYKAL ORHUN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 7, Sayı 3

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 7, Issue 3

- Doç. Dr. Filiz METE, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Fulya ÜNAL TOPÇUOĞLU, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Funda ÖRGE YAŞAR, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Gülden TÜM, Çukurova Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Gülenaz SELÇUK, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Güliz AYDIN, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Hasan ÖZGÜR, Trakya Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. İbrahim Halil YURDAKAL, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Mehmet Celal VARIŞOĞLU, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Melek ŞAHAN, Ege Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Meltem DEMİRCİ KATRANCI, Gazi Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Menekşe ESKİCİ, Kırklareli Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Nazan KARAPINAR, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Neslihan BAY, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Nil Didem ŞİMŞEK, Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Orhan KUMRAL, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Özlem BAŞ, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Ruhan KARADAĞ, Adıyaman Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Salim PİLAV, Kırıkkale Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Sayım AKTAY, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Sevgi ÖZGÜNGÖR, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Sibel KAYA, Kocaeli Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Süleyman Erkam SULAK, Ordu Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Şahin ŞİMŞEK, Kastamonu Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Ufuk YAĞCI, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Vesile ALKAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Yalçın BAY, Anadolu Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Öğr. Üyesi Aysun Nüket ELÇİ, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Öğr. Üyesi Banu ÖZDEMİR, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Öğr. Üyesi Barış ÇUKURBAŞI, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Öğr. Üyesi Emel GÜVEY AKTAY, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 7, Sayı 3

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 7, Issue 3

- Dr. Öğr. Üyesi Hasan Hüseyin MUTLU, Ordu Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Öğr. Üyesi Seçil KARTOPU, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Öğr. Üyesi Üzeyir SÜĞÜMLÜ, Ordu Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Bağdagül MUSSA, University of Jordan, Jordan
- Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU, Ankara Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Düriye GÖKÇEBAĞ, University of Cyprus, Language Centre, Kıbrıs
- Dr. Erdost ÖZKAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Feride HATİBOĞLU, University of Pennsylvania, USA
- Dr. Hanane BENALI, American University of the Middle East (AUM), Kuwait
- Dr. Nurcan KÖSE, American University of the Middle East (AUM), Kuwait
- Dr. Ulaş KAYAPINAR, American University of the Middle East (AUM), Kuwait
- Dr. Nader AYİŞH, Khalifa University of Science and Technology, UAE

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 7, Sayı 3

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 7, Issue 3

Bu Sayının Hakemleri (Referees of This Issue)

- Prof. Dr. Fatma KIRMIZI, Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim COŞKUN, Trakya Üniversitesi
Prof. Dr. Nevin AKKAYA, Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Serdarhan Musa TAŞKAYA, Mersin Üniversitesi
Doç. Dr. Gökhan ILGAZ, Trakya Üniversitesi
Doç. Dr. Gülden TÜM, Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. İbrahim Halil YURDAKAL, Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Levent VURAL, Trakya Üniversitesi
Doç. Dr. Serpil DURĞUN, Muş Alparslan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Bahtinur MÖNGÜ, Erzurum Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Aydın BAŞAR, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Seçil KARTOPU, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Tuğba ECEVİT, Düzce Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ufuk GÜVEN, Düzce Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin BÜYÜKŞAHİN, Bartın Üniversitesi
Dr. Ulaş İLİC, Pamukkale Üniversitesi

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 7, Sayı 3

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 7, Issue 3

Dear Readers,

We are delighted to present you the November 2022 issue of the Journal of Limitless Education and Research.

The aim of our Journal, which has been published continually by the Limitless Education and Research Association (SEAD) since 2016, is to contribute scientifically to the field of education and research. For this purpose, priority is given to publishing theoretical and applied studies and sharing scientific information at national and international level.

The Limitless Journal of Education and Research is published three times a year, scanned in various national and international indexes, and receives numerous citations. Our Journal with an impact factor of 0.5 in SOBIAD 2021 is among the first 90 journals published in our country.

SEAD Journal is published with the scientific contributions and support of academicians working in Turkey and abroad, such as articles, research and projects. Our journal has been publishing for six years without compromising its academic and scientific quality. We would like to thank all the editors, writers, referees and translators who contributed to the preparation and publication of our journal.

In this issue of our journal, as in other issues, eight scientific research and articles related to education are included. These studies are presented in two languages, Turkish and English.

We hope that our journal will make significant contributions to the field of education and research. With our best regards.

LIMITLESS EDUCATION AND RESEARCH ASSOCIATION

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 7, Sayı 3

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 7, Issue 3

Deđerli Okuyucular,

Sizlere Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisinin Kasım 2022 sayısını sunmaktan mutluluk duyuyoruz.

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Derneği (SEAD) tarafından 2016 yılından bu yana kesintisiz olarak yayınlanan Dergimizin amacı, eğitim ve araştırma alanına bilimsel yönden katkı sağlamaktır. Bu amaçla kuramsal ve uygulamalı çalışmalarını yayınlamaya, bilimsel bilgileri ulusal ve uluslararası düzeyde paylaşmaya öncelik verilmektedir.

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, yılda üç sayı olarak yayınlanmakta, çeşitli ulusal ve uluslararası indekslerde taranmakta ve çok sayıda atıf almaktadır. SOBIAD 2021 yılı etki faktörü 0,5 olan Dergimiz, ülkemizde yayınlanan ilk 90 dergi arasında yer almaktadır.

SEAD Dergisi, yurt içi ve yurt dışında görevli akademisyenlerin makale, araştırma, proje gibi bilimsel katkı ve destekleriyle yayınlanmaktadır. Akademik ve bilimsel kalitesinden ödün vermeden altı yıldır yayın hayatını sürdürmektedir. Dergimizin hazırlanması ve yayınlanmasında emeği geçen bütün editör, yazar, hakem ve çevirmenlere teşekkür ediyoruz.

Dergimizin bu sayısında diğer sayılarda olduğu gibi eğitimle ilgili sekiz bilimsel araştırma ve makaleye yer verilmiştir. Bu çalışmalar Türkçe ve İngilizce olarak iki dilde sunulmuştur.

Dergimizin eğitim ve araştırma alanına önemli katkılar getirmesini diliyoruz. Saygılarımızla.

SINIRSIZ EĞİTİM VE ARAŞTIRMA DERNEĞİ

TABLE OF CONTENTS

İÇİNDEKİLER

Article Type: Review
Makale Türü: Derleme

Firdevs GÜNEŞ

What is the Main Idea? How is it found?

Ana Fikir Nedir? Nasıl Bulunur?

357-390

Article Type: Research
Makale Türü: Araştırma

Doğan BULU, Görkem AVCI

Teacher's Opinions About Remedial Education Program in Primary Schools

İlkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP) Hakkında Öğretmen Görüşleri

391-421

Yalçın BAY, Leyla BALTAYEVA

The Views of Classroom Teachers about the Math Teaching with Games

Sınıf Öğretmenlerinin Oyunla Matematik Öğretimine İlişkin Görüşleri

422-471

Menekşe ESKİCİ, Maide KÜÇÜKKARIŞ

Analysis on the Problems Encountered in the Application of Transported Education in Primary Education

İlköğretimde Taşınabilir Eğitim Uygulamasında Karşılaşılan Sorunların Analizi

472-512

İbrahim Halil YURDAKAL

Metaphoric Perceptions of Adults on Digital Concepts in Education

Eğitimde Dijital Kavramlara İlişkin Yetişkinlerin Metaforik Algıları

513-542

Özge TARHAN

Developing the Level of Political Conversation of Parents with Their Children

Ailelerin Çocuklarıyla Siyaset Konuşma Düzeyi Ölçeğinin Geliştirilmesi

543-571

Feryal BEYKAL ORHUN, Sultan Alev DİRİN

Pandemic Period Images in Middle School Students' Pictures (Case of Denizli Province)

Ortaokul Öğrencilerinin Resimlerinde Pandemi Dönemi İmgeleri (Denizli İli Örneği)

572-606

The Journal of Limitless Education and Research
Volume 7, Issue 3, 543 - 571

DOI: 10.29250/sead.1176951

Received: 18.09.2022

Article Type: Research

Accepted: 14.11.2022

Developing the Level of Political Conversation of Parents with Their Children

Dr. Özge TARHAN, Pamukkale University, ocintar@gmail.com

Özet: In this study, it was aimed to develop a measurement tool that measures the level of talking about politics with children (11-14 years old) attending secondary school. In this direction, the draft of the scale consisting of 23 items and the personal information form were applied to 153 participants consisting of parents of secondary school students (11-14 years old). The obtained data were subjected to Cronbach's Alpha reliability test, item-total correlation and exploratory factor analysis. The data obtained as a result of factor analyzes show that the scale consists of a single factor. The percentage of variance of the scale consisting of a single factor was calculated as 81.94%. After the EFA analysis, the scale item became 22. Then, the revised scale and personal information form were applied to the parents of 168 middle school students for confirmatory factor analysis (CFA). The fit indices obtained as a result of the confirmatory factor analysis were found to be in agreement between the model and the data, and the proposed model showed good and acceptable fit. In the final version of the scale, the Cronbach alpha internal consistency reliability coefficient was determined as 0.940. As a result of the analyzes, a 5-point Likert-type, 22-item scale of talking about politics with the children of families was developed. According to the findings, it was determined that the scale is a valid and reliable measurement tool.

Anahtar Kelimeler: Politics in the family, Scale development, Exploratory factor analysis (EFA), Confirmatory factor analysis (CFA).

Cited in: Tarhan, Ö. (2022). Developing the level of political conversation of parents with their children, Ailelerin çocuklarıyla siyaset konuşma düzeyi ölçeğinin geliştirilmesi. *The Journal of Limitless Education and Research, Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 7(3), 543-571. DOI: 10.29250/sead.1176951.

Author ORCID: 0000-0003-0783-6962

1. Introduction

The current understanding attitude towards education is closely concerned with the ability of children to have various experiences for the purpose of thinking, questioning, analyzing, making their own decisions, expressing themselves easily in society, and pondering with the social problems. Children first learn the way of speaking about values, beliefs, attitudes and politics, starting from a certain age within the family. Particularly, in periods that have significance in the personality development of children, talking about politics or encouraging to talk about politics with children -who are the future citizens- carry a great significance.

In these ages, where the perception level of children is highly open, transferring phenomenon such as process of democracy in the country, political structure, and political parties (Akay, 2006: 32) will set children active in the society. The interest in politics and acquisition of basic information related to politics of the children start within the family, from childhood. Followings enable a child to have positive feelings towards politics: interest in political issues by the family, conversations regarding politics in the family, adaptation of a democratic attitude in the family, and easy expression of thoughts by the children. Family is a significant factor in the political awareness of children. Education of politics is highly important in terms of a society to contain politically aware and sensitive citizens. Education of democracy is one of the most significant aspects of the education of politics. Thus, early ages are the most proper ages for children to be equipped with the content of democracy (Wallace, 2006: 14). Learning of basic political information offers a way for individuals towards the identification of political environment, discussions, political identities. It is important for parents to ensure that their children have positive feelings towards politics rather than view it negative (Betty, 2006: 130).

Studies on politics mostly focus on university youth. In fact, developing positive feelings towards politics starts from early ages and apparently not all the youth will enter a university. Studies related to the university youth are probably given more place since the youth are thought to be interested in politics more. A child starts having some political thoughts with the effect of family, environment and media, and start having a lot of political behaviors. Therefore, it is rather vital step to let children receive information and skills directed towards politics starting from early ages so as to have them develop positive feelings. In this sense, it is highly significant that education of politics starts to be given them from early ages and there should be intra-parental conversations on politics. It is important to know which elements the students'

thoughts about politics are more focused on, and through which elements they perceive politics more. Parents' revealing the problems of Turkish politics to their children, presenting that politics directly or indirectly touches everyone and affects everyone's lives will also contribute to their political awareness.

When the studies on politics are scrutinized in the literature (Akay, 2006; Akhan, 2011; Betty, 2006; Boyraz, 2009; Çakmak, 2011; Çetin, 2012; Dağ & Koçer, 2019; Davies et al, 2015; Doğanay et al., 2007; Dursun, 2007; Faiz, 2016; Görmez, 2018; Kuş, 2013a; Kuş, 2013b; Kuş & Tarhan, 2016; Köksal & Erol, 2021; Simon, 2014; Tarhan, 2015; Tarhan, 2019; Wallace, 2006), no study is detected for secondary school students (13-14 aged) on politics and political literacy even though there are various studies on this matter in a broad sample line reaching to the investigating of domestic and overseas studies in terms of secondary school students, prospective teachers, and teachers and the Curriculum of Social Sciences in Turkey. Thus, it gains significance that parents make politics-based conversations with their children. It is believed that such a scale is significant for parents to be likely to talk about politics with their children, to reveal their perspective and to determine results. Therefore, the aim of the study is to constitute a scale to determine the level of conversation of the parents of secondary school students with their children. It is believed that the current study is significant in terms of contributing and filling a gap in the national and international literature.

2. Method

2.1. Participants

The scale developed in the research was applied to the parents of 153 secondary school students studying in secondary schools with different socio-economic levels in Denizli in the 2021-2022 academic year in order to conduct Explanatory Factor Analysis. The scale, which was rearranged after EFA, was applied to 168 different parents for CFA. Since socio-economic and cultural factors are important variables due to the topics covered by the concept of politics, stratified sampling method, one of the probability sampling methods, was used in this part of the research. Stratified sampling is a sampling technique in which the researcher divides the research population into different subgroups or strata, and then selects the participants from different strata using a simple random method (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2017). In the process of determining these schools, first of all, the list of all secondary schools (229 schools) in Denizli was extracted from the official website of Denizli Provincial Directorate of National Education. Then, by going to the Department of Basic Education Services

of Denizli Provincial Directorate of National Education, the schools from which the students will be selected were determined according to the socio-economic level, together with a relevant branch manager. According to this method, schools are divided into three strata as high, medium and low. One secondary school from each stratum was randomly determined. In these selected schools, a branch was randomly selected from each grade level. The schools where the research will be conducted were randomly selected considering their suitability for the purpose of the research. In line with the purpose of the research, a study was conducted with the parents of secondary school students.

2.2. Developing the Draft Scale

The draft scale tool that measures the level of parents' talking on politics with their children attending the secondary schools along with personal information form were used in order to collect the data to be utilized in the study. In the preparation of the draft version of the scale for the level of parents talking about politics with their children, developing the scale stages such as formation of the items pool, taking expert opinions, pilot application, validity and reliability were followed (Şeker & Gençdoğan, 2014; Tavşancıl, 2005). In the framing of draft items in the scale, the theoretical background and results of the surveys in the literature were benefitted from.

In the study, it was aimed to determine the level of political talks of parents with their children with the items of the draft scale. It was prepared as a five-point Likert type scale with 25 items. The items of the scale contain the options "Always", "Often", "Sometimes", "Rarely" and "Never." Scales items were marked as 5 for always, 4 for often, 3 for sometimes, 2 for rarely and 1 for never. Before finalizing the draft form of the scale, opinions of the experts were taken (1 expert from social sciences field expert, 2 social sciences teachers, 1 Turkish language teacher and 1 assessment and evaluation expert). In line with the opinions of experts, some little alterations were made in the writing of items in terms of language, expression, and statement. In the direction of the feedbacks taken from the experts, some items were removed, and the remaining items were made some alterations and corrections in terms of spelling, form, language, and expression. Finally, the scale form of the level of political talk by parents with their children consists of 8 negative items and 15 positive items, and the items 4, 6, 8, 13, 14, 16, 20 and 22 were prepared inversely. When the feedbacks of experts and students were taken into account, the draft scale was reduced from 25 items to 23 items.

2.3. Data Analysis

During the process of analysis, item analysis of the draft scale was applied via exploratory factor analysis (EFA) and confirmatory factor analysis (CFA) for the purpose of determining the structure validity. Analyses after EFA were carried out over different samplings. With the sufficiency of the sampling, deficiencies in the data set should be determined after the exploratory factor analysis and the data set should be edited.

After these stages, CFA analysis should be carried out. Thus, both data set can be tailored to the analyses and an estimation method proper to the data structure will be chosen (Ullman, 2012). In this study, firstly EFA was carried out over the sampling with 158 participants. After the exploratory factor analysis, one item was removed from the 23-item scale and confirmatory factor analysis was also conducted to the data set obtained from 168 participants who were applied the new scale with 22 items.

3. Findings

3.1. Structure Validity

3.1.1. Exploratory Factor Analysis (EFA)

In the realization of the exploratory factor analysis for the purpose of determining the structure validity of the scale Level of Talking about Politics with the Children of Parents, whether the size of sampling is sufficient for the analysis, with which method the used factors are determined, the examination of the test results of Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) and Bartlett and slope charts and factor loads, choosing the method of factor rotation, reporting the total variance ratio explained and giving proper names to the obtained factors are the primary processes (Kalaycı, 2015; Tabachnick & Fidell, 2012).

3.1.2. Validity Analyses of the Scale

In order to determine the level of political talk of parents with their children, five-point Likert type was scaled, and a scale was prepared with 23 items and was applied to 153 parents. Items of the scale were marked as Never 1 and Always 5 points. Items 4,6,8,13,14,20 and 22 in the scale are the items inversely marked. The data, obtained for determining the factorial structure of the scale and for the validity study, were firstly applied exploratory factor analysis (EFA). In the factor analysis conducted, it was observed that there is only one dominating factor. Therefore, EFA is repeated by being limited with only one factor. It was taken into account that the factor load was at least 0.30 (Büyüköztürk, 2002). It was observed that second item was

lower than 0.30 and this item was removed from the scale, a second EFA was conducted over the remaining 22 items. The variation table explained regarding Exploratory Factor Analysis is displayed in Table 1.

Table 1
Variance table of the scale

	Eigen value	Variance Explained %
1	9.975	45.343
2	1.822	8.283
3	1.321	6.003
4	.952	4.329
5	.918	4.174
6	.781	3.549
7	.715	3.249
8	.652	2.964
9	.583	2.652
10	.550	2.502
11	.479	2.178
12	.450	2.045
13	.390	1.775
14	.346	1.573
15	.340	1.544
16	.331	1.506
17	.283	1.286
18	.266	1.207
19	.244	1.109
20	.225	1.022
21	.206	.935
22	.170	.771

Result of the Kaiser-Meyer-Olkin analysis was observed to be 0.926. The fact that the data is bigger than 0.50 value is an indicator of the sufficiency of the sampling number (Kalaycı, 2005). The higher the ratio is the better the data set is for conducting factor analysis. The results of the Bartlett sphericity test also assesses the suitability of the data for the factor analysis. Therefore, it was observed that data were in compliance with the factor analysis ($p < 0.05$).

When the total variance table was examined, it was observed that there were three factors bigger than the 1 eigenvalue in the 22-item scale. However, when the eigenvalues and slope chart were examined, it was observed that the scale was gathered under one factor dominantly. As a result of EFA conducted by being limited with only one factor, it was observed that 81.94% of the feature measured was evaluated. Graphic related to the eigenvalues is displayed in Figure 1.

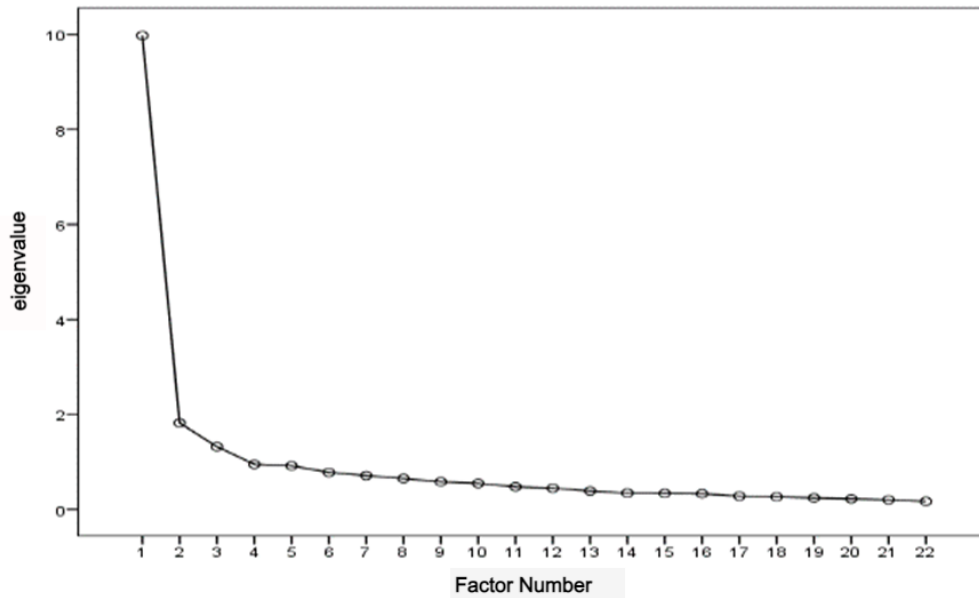

Figure 1: Factor graphic related to eigenvalues

Along with 22-item factor loads, total item correlations and Cronbach Alpha reliability coefficient is shown in Table 2.

Table 2

Statistical information belonging the level of talking about politics with the children of parents

Scale Items	Factor Load	Total Item Correlation	Cronbach Alpha Coefficient
1. We talk about politics-related topics with our children	0.686	0.649	
3. We do not prefer for our child to watch discussion programs on politics with us.	0.676	0.620	
4. We want our child to share his or her opinions related to the events in agenda of Turkey.	0.697	0.657	
5. We want our child to share his or her opinions related to the events in agenda of Turkey.	0.684	0.633	
6. We do not talk about the events on the topics of World with our child.	0.523	0.493	
7. We recommend our child to approach what politicians say with a critical point of view.	0.793	0.749	
8 We do not provide information to our child regarding what our rights are as an individual.	0.633	0.594	0.940
9. We talk about the importance and necessity of democracy with our child.	0.741	0.693	
10. We provide information about the duties and responsibilities of a citizen for our child.	0.697	0.651	
11. We inform our child on the matter of "Children's Rights."	0.747	0.697	
12. We teach our child how to protect his or her rights.	0.461	0.409	
13. We do not mention the duties of the state towards its citizens to our child.	0.537	0.508	
14. We do not mention how everyone is equal before the law to our child.	0.558	0.531	

15. We discuss with our child on who should have a say in state ruling.	0.758	0.729
16. We do not talk about the importance of voting of citizens with our child.	0.598	0.576
17. We emphasize on the importance of free thought.	0.808	0.768
18. We inform our child about non-governmental organizations.	0.653	0.610
19. We support communal/social campaign and tell our children about this with its reasons.	0.689	0.651
20. We do not inform our children about state government.	0.675	0.654
21. We tell our child to respect people with different political opinions.	0.744	0.696
22. We do not inform our child about political parties and leaders in our country.	0.530	0.486
23. We mention the significance of the active role of women as much as men in political sphere.	0.781	0.749

It was observed that factor loads of the items ranged from 0.461 to 0.808. Total item correlations were observed to range between 0.409 and 0.768. The reliability of the scale was examined with Cronbach's Alpha coefficient. A high reliability was obtained, as 0.940 Cronbach's Alpha coefficient of the Scale of Levels of Talking about Politics with the Children of Parents. Reliability coefficient ranges between 0 and +1. Reliability coefficient taking values close to 1 means that reliability is high and the internal consistency among the items is high and desired.

3.1.3. Validation Test of the Scale with Confirmatory Factor Analysis (CFA).

The scale was finalized as 22 items as a result of the EFA five-point Likert type scaled in order to determine the "Level of Talking about Politics of Parents with their Children." Later, these 22 items were applied Confirmatory Factor Analysis (CFA). As a result of the failure to fulfill multi normality hypothesis, parameter estimation was conducted by using asymptotic covariance matrix with the Robust Unweighted Least Squares (ULS) method. Factor load values of the items (*Lambda*) the t values that show the meaningfulness of the relation between each item and implicit variable were examined. All values of the items in the scale were found significant ($p < 0.05$). Therefore, no item was removed.

3.1.4. Validation Test of the Scale Through Confirmatory Factor Analysis

Based on the result of EFA, Confirmatory Factor Analysis (CFA) was applied for data of the single factor scale with 22 items. As a result of the failure of fulfilling the multi normality hypothesis among the items, parameter estimation was conducted with the Robust Unweighted Least Squares (ULS). Factor loads, t values and r^2 (explained variance) values according to CFA regarding the scale items are displayed in Table 3.

Table 3
Results of the confirmatory factor analysis of the scale

Item No	Factor Load	r ²	t value
I1	0.71	0.50	7.02
I2	0.64	0.41	6.55
I3	0.66	0.43	6.62
I4	0.68	0.46	7.69
I5	0.52	0.27	4.96
I6	0.74	0.55	8.25
I7	0.60	0.36	6.86
I8	0.72	0.52	7.80
I9	0.66	0.44	6.39
I10	0.69	0.48	6.04
I11	0.37	0.14	2.43
I12	0.52	0.27	5.20
I13	0.55	0.31	5.65
I14	0.75	0.57	8.72
I15	0.59	0.34	5.72
I16	0.79	0.62	9.06
I17	0.64	0.41	6.37
I18	0.68	0.46	7.37
I19	0.68	0.46	7.63
I20	0.71	0.50	8.54
I21	0.50	0.25	4.37
I22	0.78	0.61	8.75

t values of every one of the scale items between the measured feature and observed feature were found significant ($p < 0.05$). In other words, there was no need to remove any item from the scale. It was observed that factor loads ranged between 0.37 and 0.79. The explained variance values were also found high. Fit indexes of the model-data are shown in Table 4. The final version of the scale is given in Appendix-1.

Table 4
Goodness of fit indexes of the scale items for factor structure

Goodness of Fit Indexes	Acceptable Limit *	Value
χ^2/sd	<5 Moderate level <3 Good fit	310.90/209 = 1.49
GFI	>0.90	0.97
CFI	>0.90	1.00
NFI	>0.90	0.97
RFI	>0.85	0.97
S-RMR	< 0.08	0.077
RMSEA	< 0.08	0.079

*Sources: Kline, 2011; Baumgartner & Homburg, 1996; Bentler, 1980

Based on Table 4, the similarity rate chi square statistics was calculated as $\chi^2(209) = 310.90$ $P < 0.01$; the ratio of chi square statistics to degree of freedom as $(\chi^2/sd) = 21.49$; root mean square approximation error as (RMSEA)=0.079; standardized root mean square residual (S-RMR) =0.077; comparative fit index (CFI)= 1.00; goodness of fit index (GFI)= 0.97; fit index

(which is made norm) (NFI)=0.97 and relative fit index (RFI)=0.97. All fit indexes were found to be higher than the acceptable values. Thus, construct validity of the one-dimensional scale with 22 items is validated. Path graphic regarding the scale items is shown in Figure 2.

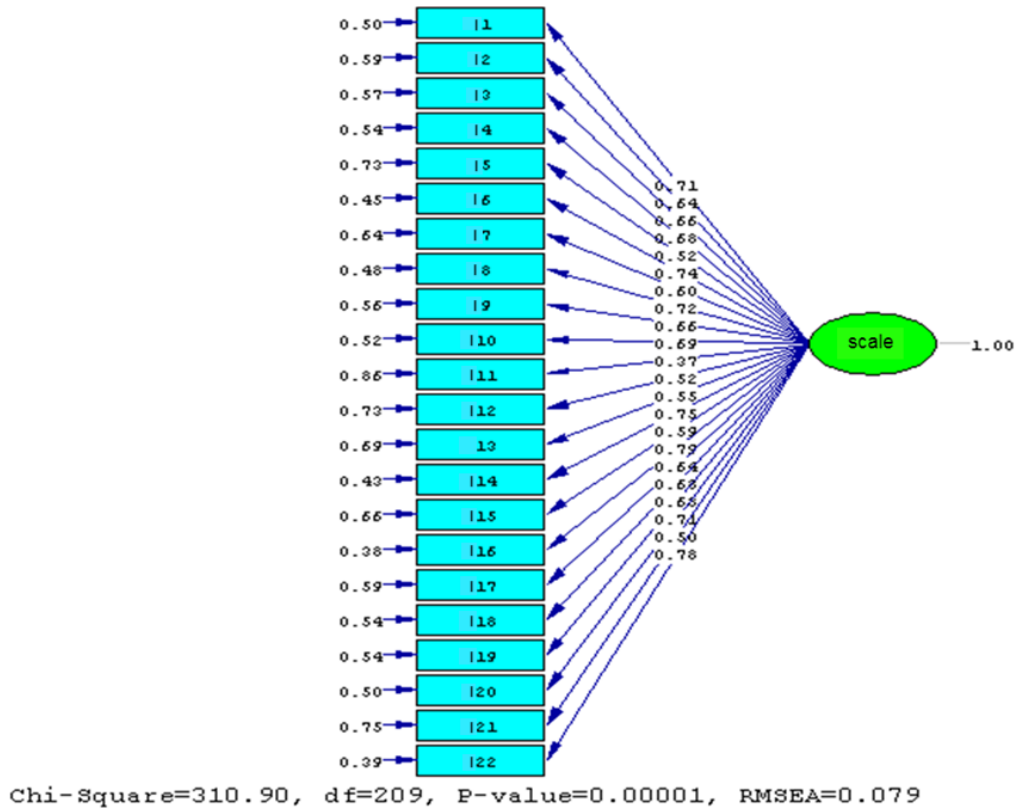

Figure 2. Diagram demonstration of the path graphic regarding the scale items of the level of talking about politics of parents with their children.

The reliability of the scale was checked with Cronbach's Alpha coefficient. A high internal consistency was obtained as Cronbach's Alpha coefficient 0.941 of the scale with 22 items. Reliability coefficient ranges between 0 and +1. The fact that reliability coefficient takes values close to 1 shows that reliability is high and the internal consistency among the items is high and it is desired. Along with the item-total correlations known as the item validity coefficient of the items of the scale, Cronbach's Alpha reliability coefficients of sub-dimensions are displayed in Table 5.

Table 5
Cronbach's Alpha reliability coefficients of the Scale

Item No	Total Item Correlation
i1	.676
i2	.617
i3	.659
i4	.653
i5	.517
i6	.730
i7	.605
i8	.707
i9	.661
i10	.682
i11	.385
i12	.523
i13	.549
i14	.719
i15	.589
i16	.767
i17	.609
i18	.644
i19	.673
i20	.698
i21	.482
i22	.761

It was observed that item validity coefficients changed between 0.385 and 0.767. Since it was necessary for the total item correlations to be higher than 0.30 value, no item was removed from the scale. It was also observed that Cronbach's Alpha reliability coefficients as the internal consistent of the items in each factor were high.

4. Discussion and Conclusion

There is no study on developing a scale that measures the level of talking about politics of parents with their children (11-14 year-old) in our country and abroad. Developing a scale suitable for this age group will be beneficial and a guide in terms of determining the opinions of the parents on the matter of talking about politics with their children and the significance they give to this topic. In Turkey, Faiz (2016) developed political literacy scale for prospective teachers in her doctoral thesis study, Tarhan (2019) developed political literacy scale for middle school students in her doctoral thesis study, and Dağ and Koçer (2019) for undergraduates. Since none of these scale studies were carried out with parents, a new scale was needed. It is believed that this scale study will contribute to literacy. No scale on measuring the level of talking about politics of parents with their children (11-14 aged) was found when the national and international literatures were examined. On this matter, Lailiyah, Yuliyanto and Pradhan (2018) reached the conclusion whether the young individuals participated in their study had the

capacity of political literacy and stated that most participants had no attitudes and behaviors such as talking about politics in daily life, showing some political expressions on social media, despite having sufficient information about knowing basic concepts related to politics.

The process of scale development was started with literature review and formation of items pool. Construct validity of the scale obtained in the study was examined with exploratory (EFA) and confirmatory factor (CFA) analyses. EFA and CFA were applied for the construct validity of the scale. As a result of EFA, one item was removed from the scale, and it was determined that the 22-item scale had a one factor structure. Cronbach's Alpha internal consistency reliability coefficient was calculated as 0.940. Total item score correlations, the criteria of the reliability of the items constituting the scale one by one, were found between 0.30 and 0.72. As a result of the analyses of EFA, the finalized version of the scale was applied to a new sampling group. The fact that whether the model obtained as a result of EFA was validated or not was tested with CFA. Goodness of fit index of the model obtained as a result of CFA revealed that the scale provided the construct validity. ($\chi^2/sd=1.49$, GFI=0.97, CFI=1.00, RMSEA= 0.079, RFI=0.97 and S-RMR=0.077). EFA and CFA values indicate that the scale is one dimensional. The fact that elements of the scale together explain 81.94% of the total variance, and that the elements of the scale show positive and high level of relation between one another, and the scale total scores can be accepted as a sign that the scale shows a one dimensional structure.

The Scale of Level of Talking about Politics of Parents with their Children contains topics such as laws, state government, political terms and political parties, fundamental rights, significance of the democracy, civic duties and responsibilities, children's rights, non-governmental organizations, Turkey and the World. Since the sampling group consider these topics are related to one another on a high level, it is thought that the scale is accumulated under one dimension. Findings obtained from the statistical analyses carried out for examining the features of the scale reveals that the scale can be utilized as a valid and reliable tool in determination of the level of political talk by the parents with their children, namely students. In addition, exploratory and confirmatory factor analyses were carried out over different data sets in this study. This situation is a significant factor that puts forwards the validity and reliability of the study. At the same time, taking into account the study group of the scale, it has brought a new suggestion within this scope. During childhood, thinking about politics and ways of reacting to it emerge and this thought formation expands further through both during classes in schools, family talks at home or through news, and children form a political opinion for

themselves. Thus, political studies to be conducted with the parents of early age groups will enable parents to have their children think about and give more importance to this matter.

This study was conducted with the parents of the secondary school students. In order to determine the level of political talk by elementary and secondary school students, more comprehensive studies can be carried out by using methods such as scale and meetings. There can be arranged learning environments that will enable the development of the level of political talks of students and enable them to become more eager to talk about this matter. Qualitative studies that will reveal the political conversations by parents with their children can be carried out.

CONFLICT OF INTEREST DECLARATION

The author hereby declares that there is no conflict of interest in this study of hers.

RESEARCH AND PUBLICATION ETHICS DECLARATION

The author hereby declares that this study is in compliance with research and publication ethics.

The necessary permission to conduct the study was obtained from Social and Human Sciences Research and Publication Ethics Committee of Pamukkale University (2022-02-23/68282350/2022/G04 reference code)

AUTHOR RESPONSIBILITY DECLARATION

The author hereby declares that every stage of this study has been conducted by herself.

DOI: 10.29250/sead.1176951

Gönderilme Tarihi: 18.09.2022

Makale Türü: Araştırma

Kabul Tarihi: 14.11.2022

Ailelerin Çocuklarıyla Siyaset Konuşma Düzeyi Ölçeğinin Geliştirilmesi

Dr. Özge TARHAN, Pamukkale Üniversitesi, ocintar@gmail.com

Özet: Bu araştırmada ailelerin ortaokula devam eden çocuklarıyla (11-14 yaş) siyaset konuşma düzeyini ölçen bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda ölçeğin 23 maddeden oluşan taslağı ve kişisel bilgi formu ortaokul öğrencilerinin (11-14 yaş) ebeveynlerinden oluşan 153 katılımcıya uygulanmıştır. Elde edilen veriler Cronbach's Alfa güvenilirlik testi, madde-toplam korelasyonu, açımlayıcı faktör analizlerine tabi tutulmuştur. Faktör analizleri sonucunda elde edilen veriler ölçeğin tek faktörden oluştuğunu göstermektedir. Tek faktörden oluşan ölçeğin varyans yüzdesi %81.94 olarak hesaplanmıştır. Açımlayıcı faktör analizinin yapılmasından sonra ölçek maddesi 22 olmuştur. Daha sonra yeniden düzenlenen ölçek ve kişisel bilgi formu, doğrulayıcı faktör analizi (DFA) işlemleri için açımlayıcı faktör analizine dahil olan örneklem grubundan farklı 168 ortaokul öğrencisinin ebeveynlerine uygulanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum indeksleri model ve veriler arasında uyum olduğu ve önerilen modelin iyi ve kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdiği görülmüştür. Ölçeğin son halinde Cronbach's Alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı 0.940 olarak belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda 5'li Likert tipinde 22 maddelik ailelerin çocuklarıyla siyaset konuşma düzeyi ölçeği geliştirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ailede siyaset, Ölçek geliştirme, Açımlayıcı faktör analizi (AFA), Doğrulayıcı faktör analizi (DFA).

1. Giriş

Günümüz eğitim anlayışı çocukların; toplum içinde kendini rahatça ifade edebilmesini, düşünen, sorgulayan, analiz edebilen, kendi kararlarını verebilen ve toplumsal sorunlara kafa yoran bir insan olması adına çeşitli tecrübelerle sahip olmasıyla yakından ilgilenir. Çocuklar değerleri, inançları, tutumları, siyaset hakkında konuşmalarını belirli bir yastan itibaren ilk ailede öğrenir. Özellikle çocuğun kişilik gelişiminde çok önemli bir yere sahip olan dönemlerde, geleceğin vatandaşları olan çocuklarla siyaset konuşmak ya da onları siyaset hakkında konuşmaya teşvik etmek büyük önem taşımaktadır.

Çocukların algı düzeyinin son derece açık olduğu bu çağlarda, ülkedeki demokrasinin işleyişi, insan hakları, siyasal yapı, siyasal partiler gibi olguları, onlara aktarmak (Akay, 2006:32) çocukları toplumda etkin hale getirir. Çocukların siyasete ilgi duymaları ve siyasetle ilgili temel bilgileri edinmeleri çocukluk yaşlarından itibaren ilk olarak aile içinde başlamaktadır. Ailenin siyasi konulara ilgi duyması, ailede siyasetle ilgili konuşmaların yapılması, aile ortamında demokratik tutum sergilenmesi, çocuğun fikirlerini rahatça söyleyebilmesi çocuğun siyasete karşı olumlu duygular beslemesini sağlar. Çocukların siyasal bilinçlenmesinde aile önemli bir etkidir. Toplumun siyasete duyarlı ve bilinçli vatandaşlardan oluşabilmesi için siyaset eğitimi oldukça önemlidir. Siyaset eğitiminin en önemli boyutlarından biri de demokrasi eğitimidir. Bu nedenle, erken yaşlar çocukların demokrasinin içeriğiyle donanımlı olması en uygun yaşlarıdır (Wallace, 2006: 14). Temel politika bilgilerinin öğrenilmesi bireylere politik ortamı, tartışmaları, siyasal kimlikleri tanımlamaya yönelik bir yol sunar. Politikayı olumsuz olarak görmekten ziyade ailelerin çocukların siyasete karşı olumlu duygular beslemesini önemlidir (Betty, 2006: 130).

Siyasetle ilgili yapılan çalışmalar daha çok üniversite gençliği üzerinde yoğunlaşmaktadır. Oysa siyasete karşı olumlu duygular geliştirme erken yaşlardan itibaren başlamaktadır ve gençliğin tamamı üniversiteli olamayacaktır da. Belki de üniversite gençliğinin siyasete daha ilgili olduğu düşünüldüğünden bu kesim araştırmalara daha çok yer verilmiştir. Çocuk; ailenin, çevrenin ve medyanın da etkisiyle bazı siyasal düşüncelere sahip olmaya ve siyasal nitelikli birçok davranışta bulunmaya başlar. Bu nedendir ki erken yaşlardan itibaren siyasete yönelik bilgi ve becerilerin çocuklara verilmesi çocukların olumlu duygular geliştirilmesi adına önemli bir adımdır. Bu bakımdan siyaset eğitiminin erken yaşlardan itibaren verilmeye başlanması ve ailede siyaset içerikli konuşmaların yapılması oldukça önemlidir. Öğrencilerinin siyaset ile ilgili düşüncelerinin daha çok hangi unsurlar üzerinde yoğunlaştığı, siyaseti daha çok hangi unsurlar üzerinden algıladıklarının bilinmesi önemlidir. Ailelerin çocuklarına Türkiye siyasetinin

sorunlarını göstermesi, siyasetin doğrudan ya da dolaylı yollardan herkese dokunduğunu ve herkesin hayatını etkilediğini göstermesi; onların siyasi açıdan bilinçlenmesini de katkı sağlayacaktır.

Literatürde siyasetle ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında (Akay, 2006; Akhan, 2011); Betty, 2006; Boyraz, 2009; Çakmak, 2011; Çetin, 2012; Dağ ve Koçer, 2019; Davies vd, 2015; Doğanay vd, 2007; Dursun, 2007; Faiz, 2016; Görmez, 2018; Kuş, 2013a; Kuş, 2013b; Kuş ve Tarhan, 2016; Köksal ve Erol, 2021; Simon, 2014; Tarhan, 2015; Tarhan, 2019; Wallace, 2006) gerek yurtiçi gerekse yurt dışında yapılan araştırmaların okul ortaokul öğrencilerinden, öğretmen adayları, öğretmenler ve Türkiye’de okutulan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nın siyaset okuryazarlığı bakımından incelenmesine kadar uzanan geniş bir örneklem diliminde siyaset ve siyaset okuryazarlığı konusunda çeşitli çalışmaların yapılmasına rağmen ortaokul öğrencilerinin (13-14 yaş) ebeveynleriyle böyle bir çalışmanın yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle, ailelerin çocuklarıyla siyaset içerikli sohbetlerde bulunmaları önem taşımaktadır. Ailelerin çocuklarıyla siyaset konuşabilmesi, onların bakış açısını ve sonuçlarını ortaya çıkarmak açısından böyle bir ölçek çalışmasının önemli olduğuna inanılmaktadır. Bu nedenle, araştırmanın amacı; ortaokul öğrencilerinin ebeveynlerinin çocuklarıyla siyaset konuşma düzeyini belirlemek için bir ölçek oluşturmaktır. Çalışmanın ulusal ve uluslararası literatürdeki bir boşluğu doldurması ve alan yazına katkı sağlaması bakımından önem arz ettiği düşünülmektedir.

2. Yöntem

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmada geliştirilen ölçek, Açıklayıcı Faktör Analizlerinin yapılması için 2021-2022 eğitim öğretim yılında Denizli’de yer alan sosyo-ekonomik düzeyi birbirinden farklı olan ortaokullarda okuyan 153 ortaokul öğrencisinin ebeveynlerine uygulanmıştır. AFA sonrasında yeniden düzenlenen ölçek, DFA analizlerinin yapılması için ise 168 farklı ebeveyne daha uygulanmıştır. Siyaset kavramının içerdiği konular gereği sosyo-ekonomik ve kültürel etkenler önemli değişkenler olduğu için araştırmanın bu bölümünde olasılıklı örnekleme yöntemlerinden tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tabakalı örnekleme, araştırmacının araştırmanın evrenini farklı alt gruplara veya tabakalara böldüğü, ardından katılımcıları farklı tabakalardan basit seçkisiz yöntemle seçtiği bir örnekleme tekniğidir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017). Bu okulların belirlenme sürecinde öncelikle Denizli’deki tüm ortaokulların (229 okul) listesi Denizli İl Millî Eğitim Müdürlüğü resmî web sayfasından çıkarılmıştır. Ardından Denizli İl Millî Eğitim Müdürlüğü’nün Temel Eğitim Hizmetleri bölümüne gidilerek ilgili bir şube

müdürü ile birlikte öğrencilerin seçileceği okullar sosyo-ekonomik düzeye göre belirlenmiştir. Bu yönetime göre okullar yüksek, orta ve düşük olmak üzere üç tabakaya ayrılmıştır. Her bir tabakadan bir ortaokul seçkisiz olarak belirlenmiştir. Belirlenen bu okullarda her bir sınıf düzeyinden seçkisiz olarak bir şube belirlenmiştir. Araştırmanın yapılacağı okullar araştırmanın amacına uygunluğu da göz önüne alınarak rasgele seçilmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda ortaokul öğrencilerinin ebeveynleri ile çalışma yürütülmüştür.

2.2. Taslak Ölçeğin Geliştirilmesi

Araştırmada kullanılmak üzere gerekli verileri toplamak için ortaokul öğrencilerinin ebeveynlerinin çocuklarıyla siyaset konuşma düzeyini ölçen bir ölçme aracının taslağı ile birlikte kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Ailelerin çocuklarıyla siyaset konuşma düzeyi ölçeğinin taslak halinin hazırlanmasında madde havuzunun oluşturulması, uzman görüşlerinin alınması, pilot uygulama, geçerlik ve güvenilirlik belirleme gibi ölçek geliştirme aşamaları izlenmiştir (Şeker ve Gençdoğan, 2014; Tavşancıl, 2005). Ölçeğinin taslak maddelerinin oluşturulmasında ilgili literatürdeki kuramsal yapıdan ve yapılmış araştırma sonuçlarından faydalanılmıştır.

Taslak ölçek maddeleri ile ailelerin çocuklarıyla siyaset konuşma düzeyinin belirlenmesi amaçlanmıştır. 25 madde olarak beş dereceli likert tipinde hazırlanmıştır. Ölçeğin maddeleri “Her Zaman”, “Sık Sık”, “Bazen”, “Nadiren” ve “Hiç Bir Zaman” seçeneklerini içermektedir. Ölçek maddeleri her zaman için 5, sık sık için 4, bazen için 3, nadiren için 2 ve hiçbir zaman için 1 olacak şekilde puanlanmıştır. Ölçeğinin taslak formuna son hali verilmeden önce konuda uzman kişilerin (1 sosyal bilgiler alan uzmanı, 2 sosyal bilgiler öğretmeni, 1 Türkçe öğretmeni ve 1 ölçme değerlendirme uzmanı) görüşlerine başvurulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda dil, anlatım ve ifade açısından maddelerin yazımında bazı küçük değişiklikler yapılmıştır. Uzmanlardan alınan dönütler doğrultusunda bazı maddeler silinmiş, geriye kalan maddelerde ise yazım, biçim, dil ve anlatım bakımından değişiklik ve düzeltmeler yapılmıştır. Son olarak ailelerin çocuklarıyla siyaset konuşma düzeyi ölçek formu 8’i olumsuz ve 15’i olumlu maddeden oluşmakta ve Ölçekteki 4,6, 8, 13,14,16,20 ve 22. maddeler ters olarak hazırlanmıştır. Uzman ve öğrenci dönütleri değerlendirildiğinde 25 madde olarak hazırlanan taslak ölçek 23 maddeye düşürülmüştür.

2.3. Verilerin Analizi

Analiz sürecinde; taslak ölçeğe yönelik madde analizleri, yapı geçerliğinin belirlenmesi amacıyla AFA (açımlayıcı faktör analizi) ve DFA (doğrulayıcı faktör analizi) yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonrasında analizlerin tek örneklem üzerinden yapılmasını öneren çalışmaların (Henson ve Roberts, 2006; Worthington ve Whittaker, 2006) bulunduğu gibi farklı örneklem

üzerinde uygulanmasını öneren çalışmalar da bulunmaktadır. Örneklemin yeterli olmasıyla birlikte, açımlayıcı faktör analizinden sonra veri setindeki eksiklikler belirlenmeli, veri seti düzenlenmelidir. Bu aşamalardan sonra DFA analizi yapılmalıdır. Böylece hem veri seti analizlere uygun hale getirilebilecektir, hem de veri yapısına uygun bir kestirim yöntemi seçilebilecektir (Ullman, 2012). Bu çalışmada öncelikle 153 katılımcının yer aldığı örneklem üzerinden açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonrasında 23 maddelik ölçekte bir madde çıkarılmıştır ve 22 maddelik yeni ölçeğin uygulandığı 168 katılımcıdan elde edilen veri setine de doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

3. Bulgular

3.1. Yapı Geçerliliği

3.1.1. Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)

Ailelerin Çocuklarıyla Siyaset Konuşma Düzeyi ölçeğinin yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla açımlayıcı faktör analizinin gerçekleştirilmesinde, örneklem büyüklüğünün analiz için yeterli düzeyde olup olmaması, kullanılan faktörlerin hangi yöntemle belirlenmesi, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett testlerinin sonuçlarının, yamaç grafiği ve faktör yüklerinin incelenmesi, faktör döndürme yönteminin seçilmesi, toplam açıklanan varyans oranlarının rapor edilmesi ve çıkan faktörlere uygun isim verilmesi başlıca işlemlerdir (Kalaycı, 2015; Tabachnick ve Fidell, 2012).

3.1.2. Ölçeğinin Geçerlik Analizleri

Ailelerin çocuklarıyla siyaset konuşma düzeyini belirlemek amacıyla beşli likert tipi ölçeklenmiş 23 maddelik bir ölçek hazırlanarak 153 ebeveyne uygulanmıştır. Ölçek maddeleri hiçbir zaman 1 ve Her zaman 5 puan olacak şekilde puanlanmıştır. Ölçekteki 4,6,8,13,14,16,20 ve 22. maddeler, ters puanlama yapılmış maddelerdir. Ölçeğin faktöriyel yapısını belirlemek ve aynı zamanda geçerlik çalışması için toplanan verilere ilkin açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmıştır. Yapılan faktör analizinde baskın olarak tek faktörün bulunduğu gözlenmiştir. Dolayısıyla AFA, tek faktörle sınırlandırılarak tekrarlanmıştır. Faktör yükünün en az 0.30 olması dikkate alınmıştır (Büyüköztürk, 2002). 0,30 değerinden düşük 2.maddenin olduğu gözlenmiş ve bu madde ölçekten çıkarılarak kalan 22 madde üzerinden ikinci kez AFA yapılmıştır. Açımlayıcı Faktör analizine ilişkin açıklanan varyans tablosu Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1
Ölçeğin varyans tablosu

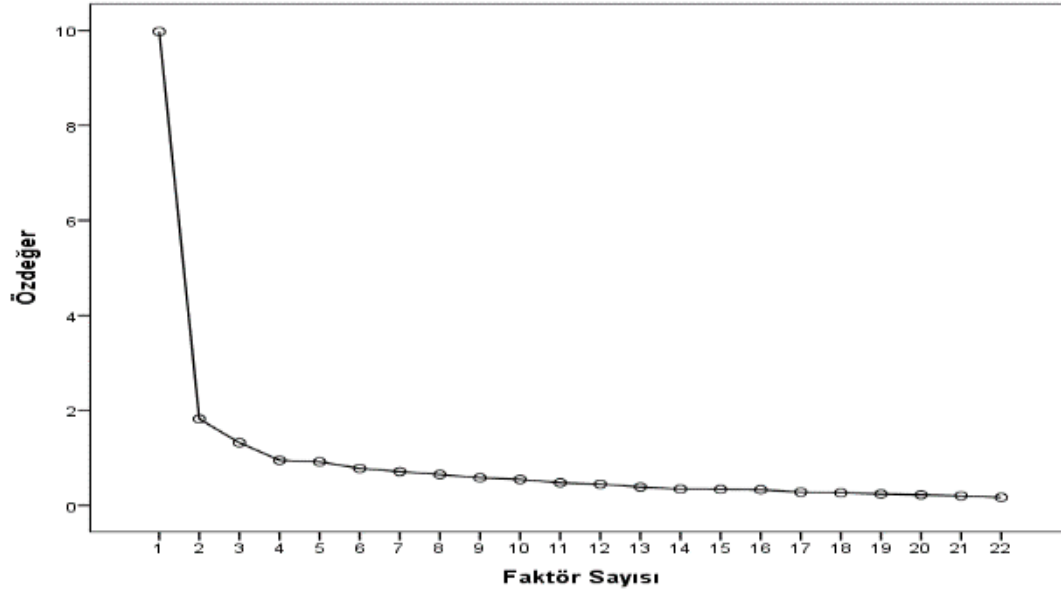
Faktör	Öz değerler		
	Özdeğer	Açıklanan Varyans %	Birikimli Varyans %
1	9,975	45,343	45,343
2	1,822	8,283	53,626
3	1,321	6,003	59,629
4	,952	4,329	63,959
5	,918	4,174	68,133
6	,781	3,549	71,682
7	,715	3,249	74,931
8	,652	2,964	77,895
9	,583	2,652	80,547
10	,550	2,502	83,049
11	,479	2,178	85,227
12	,450	2,045	87,271
13	,390	1,775	89,046
14	,346	1,573	90,619
15	,340	1,544	92,163
16	,331	1,506	93,669
17	,283	1,286	94,956
18	,266	1,207	96,163
19	,244	1,109	97,272
20	,225	1,022	98,294
21	,206	,935	99,229
22	,170	,771	100,000

Kaiser-Meyer-Olkin örneklem yeterliliği=0.926

Bartlett's Küresellik testinin ki kare değeri=1953,43 Sd= 231 p=0.000

Kaiser-Meyer-Olkin analiz sonucunun 0,926 olduğu gözlenmiştir. Bu verinin 0.50 değerinden büyük çıkması veriler için örneklem sayısının yeterli olduğunun bir göstergesidir (Kalaycı, 2005). Oran ne kadar yüksek ise veri seti faktör analizi yapmak için o kadar iyidir. Bartlett küresellik testi sonuçları da verilerin faktör analizi için uygunluğunu test eder. Dolayısıyla verilerin faktör analizine uygun olduğu gözlenmiştir($p<0.05$).

Açıklanan toplam varyans tablosu incelendiğinde 22 maddelik ölçekte 1 özdeğerinden büyük üç faktörün bulunduğu gözlenmiştir. Ancak özdeğerler ve yamaç grafiği incelendiğinde ölçeğin baskın düzeyde tek faktör altında toplandığı gözlenmiştir. Tek faktörle sınırlandırılarak yapılan AFA sonucunda ölçülen özelliğin %81,94 ölçüldüğü gözlenmiştir. Özdeğerlere ilişkin grafik Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1: Özdeğerlere ilişkin faktör grafiği

22 maddenin faktör yükleri ile birlikte madde toplam korelasyonları ve Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2

Ailelerin çocuklarıyla siyaset konuşma düzeyleri ölçeğine ait istatistiksel bilgiler

Ölçek Maddeleri	Faktör Yüğü	Madde Toplam Korelasyonu	Cronbach Alfa Katsayısı
1. Çocuğumuzla siyaset içerikli konuları konuşuruz.	0,686	0,649	
3.Çocuğumuzun siyaset konulu tartışma programlarını bizimle izlemesini tercih etmeyiz.	0,676	0,620	
4.Çocuğumuzun Türkiye gündemindeki olaylara ilişkin düşüncelerini bizimle paylaşmasını isteriz.	0,697	0,657	
5.Çocuğumuzun Türkiye gündemindeki olaylara ilişkin düşüncelerini bizimle paylaşmasını isteriz.	0,684	0,633	
6.Çocuğumuzla Dünya gündemindeki olaylar hakkında konuşmayız.	0,523	0,493	
7.Çocuğumuza siyasetçilerin söylediklerine eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşmasını öneririz.	0,793	0,749	0,940
8 Çocuğumuza bir birey olarak haklarımızın neler olduğu hakkında bilgi vermeyiz.	0,633	0,594	
9.Çocuğumuzla demokrasinin önemi ve gerekliliği hakkında konuşuruz.	0,741	0,693	
10.Çocuğumuza bir vatandaşın görev ve sorumlulukları hakkında çocuğumuza bilgi veririz.	0,697	0,651	
11.“Çocuk Hakları” konusunda çocuğumuza bilgilendiririz.	0,747	0,697	
12.Çocuğumuza haklarını nasıl koruyacağını öğretiriz.	0,461	0,409	

13.Devletin vatandaşlarına karşı olan görevlerinden çocuğumuza bahsetmeyiz.	0,537	0,508
14.Çocuğumuza herkesin yasalar önünde eşit haklara sahip olduğundan bahsetmeyiz.	0,558	0,531
15.Çocuğumuzla ülke yönetiminde kimin/kimlerin söz sahibi olması konusunu tartışırız.	0,758	0,729
16.Çocuğumuzla vatandaşların oy kullanmasının önemini konuşmayız.	0,598	0,576
17.Özgür düşüncenin önemini vurgularız.	0,808	0,768
18.Çocuğumuza Sivil Toplum Kuruluşları hakkında bilgi veririz.	0,653	0,610
19.Toplumsal/sosyal kampanyalara destek veririz ve bunu nedenleriyle çocuğumuza anlatırız.	0,689	0,651
20.Çocuğumuza devlet yönetimiyle ilgili bilgi vermeyiz.	0,675	0,654
21.Çocuğumuza farklı siyasi fikir ve görüşteki insanlara karşı saygı duymasını söyleriz.	0,744	0,696
22.Çocuğumuza ülkemizdeki siyasi partiler ve liderleri hakkında bilgi vermeyiz.	0,530	0,486
23.Siyaset alanında erkekler kadar kadınların da aktif rol almasının öneminden bahsederiz.	0,781	0,749

Maddelerin faktör yüklerinin 0,461 ile 0,808 arasında değiştiği gözlenmiştir. Madde toplam korelasyonlarının 0,409 ile 0,768 arasında değiştiği gözlenmiştir. Ölçeğin güvenilirliğine Cronbach Alpha katsayısı ile bakılmıştır. 22 maddelik Ailelerin Çocuklarıyla Siyaset Konuşma Düzeyleri Ölçeğinin Cronbach Alpha katsayısı 0.940 olarak yüksek bir güvenilirlik elde edilmiştir. Güvenirlik katsayısı, 0 ile +1 arasında değişkenlik gösterir. Güvenirlik katsayısının 1'e yakın değerler alması güvenilirliğin yüksek olduğu, maddeler arasında iç tutarlılığın yüksek olduğu anlamına gelir ve istendiktir.

3.1.3. Ölçeğin Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile Geçerlik Sınaması

"Ailelerin Çocuklarıyla Siyaset Konuşma Düzeyini" belirlemek amacıyla beşli likert tipi ölçeklenmiş ölçek AFA sonucunda 22 madde olarak ölçeğe son hali verilmiştir. Daha sonra bu 22 maddeye Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Maddeler arasındaki çoklu normallik varsayımının karşılanmaması sonucunda Ağırlıklandırılmamış En küçük Kareler (Robust Unweighted Least Squares-ULS) yöntemiyle Asimtotik kovaryans matrisi kullanılarak parametre kestirimi yapılmıştır. Maddelerin faktör yük değerleri (*Lambda*), her bir madde ile örtük değişken arasındaki ilişkinin manidarlığını gösteren *t* değerleri incelenmiştir. Ölçekteki maddelerin tüm değerleri anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Dolayısıyla herhangi bir madde çıkarılmamıştır.

3.1.4. Ölçeğin Doğrulayıcı Faktör Analizi ile Geçerlik Sınaması

AFA sonucuna göre tek faktörlü 22 maddelik ölçek verilerine Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Maddeler arasındaki çoklu normallik varsayımının karşılanmaması sonucunda

Ağırlıklandırılmamış Enküçük Kareler (Robust Unweighted Least Squares-ULS) yöntemiyle parametre kestirimi yapılmıştır. DFA'ya göre ölçek maddelerine ilişkin faktör yükleri, t değerleri ve r^2 (açıklanan varyans) değerleri Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3
Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi sonuçları

Madde No	Faktör Yükü	r^2	t değeri
M1	0,71	0,50	7,02
M2	0,64	0,41	6,55
M3	0,66	0,43	6,62
M4	0,68	0,46	7,69
M5	0,52	0,27	4,96
M6	0,74	0,55	8,25
M7	0,60	0,36	6,86
M8	0,72	0,52	7,80
M9	0,66	0,44	6,39
M10	0,69	0,48	6,04
M11	0,37	0,14	2,43
M12	0,52	0,27	5,20
M13	0,55	0,31	5,65
M14	0,75	0,57	8,72
M15	0,59	0,34	5,72
M16	0,79	0,62	9,06
M17	0,64	0,41	6,37
M18	0,68	0,46	7,37
M19	0,68	0,46	7,63
M20	0,71	0,50	8,54
M21	0,50	0,25	4,37
M22	0,78	0,61	8,75

Ölçek maddelerinin her birinin ölçülen özellikle gözlenen özellik arasındaki t değerleri anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Bir başka deyişle, ölçekten herhangi bir madde çıkarılmasına gerek yoktur. Faktör yüklerinin 0.37 ile 0.79 arasında değiştiği gözlenmiştir. Açıklanan varyans değerlerinin de yüksek bulunmuştur. Model-veri uyum indeksleri Tablo 4'te gösterilmiştir.

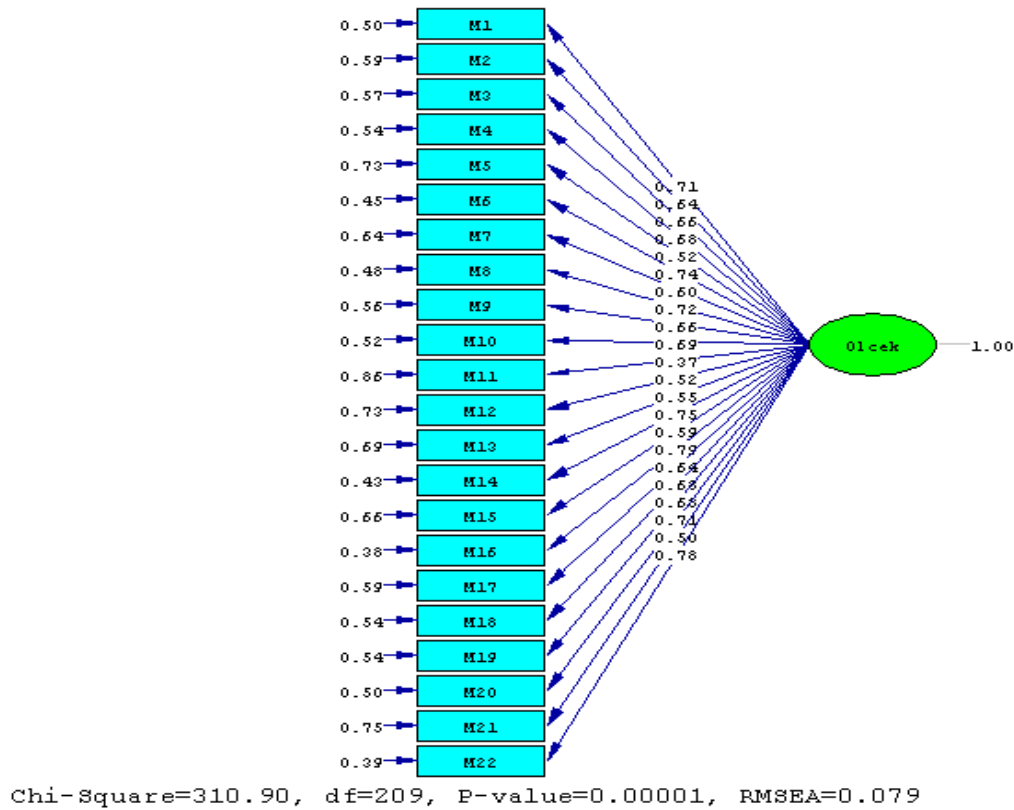
Tablo 4
Ölçek maddelerinin faktör yapısı için uyum iyilik indeksleri

İyilik Uyum İndeksi	Kabul Edilebilir Sınır *	Değer
χ^2/sd	<5 Orta düzeyde <3 İyi uyum	310,90/209 = 1,49
GFI	>0.90	0,97
CFI	>0.90	1,00
NFI	>0.90	0,97
RFI	>0.85	0,97
S-RMR	< 0.08	0,077
RMSEA	< 0.08	0,079

*Kaynaklar: Kline, 2011; Baumgartner & Homburg, 1996; Bentler, 1980

Tablo 4'e göre benzerlik oranı ki-kare istatistiği $\chi^2(209) = 310,90$ $P < 0.01$; Ki-kare istatistiğinin serbestlik derecesine oranı (χ^2/sd) = 21,49; kök ortalama kare yaklaşım hatası

(RMSEA)=0.079; standardize edilmiş kök ortalama kare artık (S-RMR) =0.077; karşılaştırmalı uyum endeksi (CFI)= 1,00; uyum iyiliği indeksi (GFI)= 0,97; normlanmış uyum endeksi (NFI)=0,97; görel uyum endeksi (RFI)=0,97 olarak hesaplanmıştır. Tüm uyum indeksleri kabul edilebilir değerlerin üstünde bulunmuştur. Böylece 22 maddelik tek boyutlu ölçeğin yapısal geçerliliği doğrulanmıştır. Ölçek maddelerine ilişkin yol (path) grafiği ise Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Ailelerin çocuklarıyla siyaset konuşma düzeyi ölçek maddelerine ilişkin path (yol) grafiğinin diyagram gösterimi

Ölçeğin güvenilirliğine Cronbach Alpha katsayısı ile bakılmıştır.22 maddelik ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.941 olarak yüksek bir iç tutarlılık elde edilmiştir. Güvenirlik katsayısı, 0 ile +1 arasında değişkenlik gösterir. Güvenirlik katsayısının 1’e yakın değerler alması güvenirliliğin yüksek olduğu, maddeler arasında iç tutarlılığın yüksek olduğu anlamına gelir ve istendiktir. Ölçek maddelerinin madde geçerlik katsayısı olarak da bilenen madde-toplam korelasyonları ile birlikte alt boyutların Cronbach Alpha güvenirlilik katsayıları Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5
Ölçeğin Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayıları

Madde No	Madde Toplam Korelasyonu
m1	,676
m2	,617
m3	,659
m4	,653
m5	,517
m6	,730
m7	,605
m8	,707
m9	,661
m10	,682
m11	,385
m12	,523
m13	,549
m14	,719
m15	,589
m16	,767
m17	,609
m18	,644
m19	,673
m20	,698
m21	,482
m22	,761

Madde geçerlilik katsayılarının 0,385 ile 0,767 arasında değiştiği gözlenmiştir. Madde toplam korelasyonlarının 0,30 değerinden yüksek olması gerektiğinden ölçekten herhangi bir madde çıkarılmamıştır. Her bir faktördeki maddelerin iç tutarlılık anlamındaki Cronbach Alfa güvenirlilik katsayılarının da yüksek olduğu gözlenmiştir.

4. Tartışma ve Sonuç

Ülkemizde ve yurt dışında, ailelerin çocuklarıyla (11-14 yaş) siyaset konuşma düzeylerini ölçen ölçek geliştirme çalışması bulunmamaktadır. Bu yaş grubuna uygun bir ölçek geliştirmek; ailelerin çocuklarıyla siyaset konuşma konusundaki düşüncelerini ve bu konuya verdikleri önemi belirlemek açısından faydalı ve yönlendirici olacaktır. Türkiye’de Faiz (2016) doktora tez çalışmasında öğretmen adayları için politik okuryazarlık ölçeği, Tarhan (2019) doktora tez çalışmasında ortaokul öğrencileri için siyaset okuryazarlığı ölçeği, Dağ ve Koçer (2019) ise lisans öğrencileri için politik okuryazarlık ölçeği geliştirmiştir. Bu ölçek çalışmalarının hiçbirinin ebeveynlerle yapılmadığı için yeni bir ölçeğe ihtiyaç duyulmuştur. Bu ölçek çalışmasıyla literature de katkı sağlanacağı düşünülmektedir. Ulusal ve uluslararası literature bakıldığında ailelerin çocuklarıyla (11-14 yaş) siyaset konuşma düzeyini ölçen herhangi bir ölçeğe rastlanmamıştır.

Ölçek geliştirme sürecine literatür taraması ve madde havuzu oluşturmayla başlanmıştır. Araştırmada elde edilen ölçek yapı geçerliği açılımlı (AFA) ve doğrulayıcı faktör (DFA) analizleri

ile incelenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği için AFA ve DFA uygulanmıştır. AFA sonucunda, 1 madde ölçekten çıkarılmış, kalan 22 maddelik ölçeğin tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı 0.940 olarak hesaplanmıştır. Ölçeği oluşturan maddelerin tek tek güvenirliklerinin ölçütü olan madde toplam puan korelasyonları 0.30 ile 0.72 arasında bulunmuştur. AFA analizleri sonucunda ölçeğin son hali yeni bir örneklem grubuna uygulanmıştır. AFA sonucunda elde edilen modelin doğrulanıp doğrulanmadığı DFA ile sınanmıştır. DFA sonucunda elde edilen modelin uyum iyiliği indeksleri, ölçeğin yapı geçerliğini sağladığını göstermiştir ($\chi^2/sd=1,49$, GFI=0.97, CFI=1,00, RMSEA= 0.079, RFI=0,97 ve S-RMR=0.077). DFA ve CFA değerleri ölçeğin tek boyutlu olduğunu göstermektedir. Ölçek bileşenlerinin birlikte toplam varyansın %81,94'ünü açıklaması, ölçek bileşenlerinin birbirleriyle ve ölçek toplam puanıyla pozitif ve yüksek düzeyde ilişki göstermesi, ölçeğin tek boyutlu bir yapı sergilediğinin göstergesi olarak kabul edilebilir.

Ailelerin Çocuklarıyla Siyaset Konuşma Düzeyi Ölçeği; yasalar, devlet yönetimi, siyasi terimler ve siyasi partiler, temel haklar, demokrasinin önemi, vatandaşlık görev ve sorumlulukları, çocuk hakları, Sivil Toplum Kuruluşları, Türkiye ve Dünya gibi konuları içermektedir. Örneklem grubu bu konuları birbiriyle yüksek düzeyde ilişkili gördüğünden ölçeğin tek boyutta toplandığı düşünülmektedir. Ölçeğin özelliklerini incelemek amacıyla gerçekleştirilen istatistiksel analizlerden elde edilen bulgular, ölçeğin öğrencilerin ailelerin çocuklarıyla siyaset konuşma düzeyini belirlemede geçerli ve güvenilir bir araç olarak kullanılabileceğini ortaya koymaktadır. Ayrıca bu çalışmada açılımcı ve doğrulayıcı faktör analizleri farklı veri seti üzerinden yapılmıştır. Bu durum, çalışmanın geçerlilik ve güvenirliğini öne çıkaran önemli bir faktördür. Aynı zamanda ölçeğin çalışma grubu, dikkate alınarak düşünüldüğünde, bu bağlamda da yeni bir öneri getirdiği söylenebilir. Çocukluk döneminde, siyaset hakkında düşünmenin ve ona tepki vermenin biçimleri ortaya çıkar ve bu fikir oluşturma ise gerek okullarda derslerde gerekse evde ailenin konuşmaları gerekse haberler aracılığıyla giderek genişler ve çocuklar kendilerine siyaset hakkında bir fikir oluştururlar. Bu nedenle erken yaş gruplarının ebeveynleri ile yapılacak siyaset çalışmaları, ebeveynlerinin çocuklarının bu konu üzerinde düşünmelerini ve bu konuya daha çok önem vermelerini sağlayacaktır.

Bu araştırma ortaokul öğrencilerinin aileleri ile gerçekleştirilmiştir. İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin siyaset konuşma düzeyini belirlemek için ölçek, görüşme vb. yöntemler kullanılarak daha kapsamlı araştırmalar yapılabilir. Öğrencilerin, siyaset konuşma düzeylerini geliştirecek ve bu konu hakkında konuşmaya daha istekli hale gelmelerini sağlayacak öğrenme

ortamları düzenlenebilir. Ailelerin çocuklarıyla siyaset içerikli konuşmalarını ortaya koyacak nitel çalışmalar yapılabilir.

ÇIKAR ÇATIŞMASI BEYANI

Yazar bu çalışmada herhangi bir şekilde çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ BEYANI

Yazar bu çalışmada araştırma ve yayın etiğine uyulduğunu beyan eder.

Araştırma için Pamukkale Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan (23.02.2022 tarih ve 68282350/2022/G04 numaralı) etik kurul izni alınmıştır.

YAZAR SORUMLULUK BEYANI

Yazar bu çalışmanın her aşamasını kendisinin yaptığını beyan eder.

REFERENCES/KAYNAKLAR

- Akay, E. (2006). *Siyasal toplumsallaşma, siyasal kültür ve siyasal katılım arasındaki ilişkinin kavramsal analizi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dumlupınar Üniversitesi.
- Akhan, O. (2011). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının politika bilimine yönelik eğilimlerinin belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
- Baumgartner, H., & Homburg, C. (1996). Applications of structural equation modeling in marketing and consumer research: A review. *International Journal of Research in Marketing*, 13(2), 139-161.
- Bentler, P.M. (1980). Multivariate analysis with latent variables: Causal modeling. *Annual Review of Psychology*, 31, 419-456.
- Betty, A. (2006). New teacher and mentor political literacy: Reading, navigating and transforming induction contexts. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 12(2): 123-138.
- Boyraz, C. (2009). *Siyasi partilerin gençlik teşkilatlarında siyaset ve demokratik katılım*. C. Boyraz (Ed.), *İstanbul, gençler tartışıyor siyasete katılım, sorunlar ve çözüm önerileri içinde* (1. Baskı, 86-88). İstanbul: Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı (TÜSES) Yayınları.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). Bilimsel araştırma yöntemleri. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çakmak, D. (2011). *Öğretmen adaylarının siyasal katılımı ve siyasal katılıma ilişkin tutumları (Mehmet Akif Ersoy üniversitesi örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.

- Çetin, H. (2012). *Korku siyaseti ve siyaset korkusu*. İletişim Yayınları, İstanbul.
- Davies, I. Mizuyamam, M. Ikeno, N. Parmenter, L. Mori, C. (2015). Political literacy in Japan and England. *Citizenship. Social and Economics Education*, 12 (3), 163-173.
- Dağ, N., & Koçer, M. (2019). Türkiye’de politik okuryazarlık. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 2150-2175.
- Doğanay, A., Çuhadar, A. ve Sarı, M. (2007). Öğretmen adaylarının siyasal katılımçılık düzeylerine çeşitli etmenlerin etkisinin demokratik vatandaşlık eğitimi bağlamında incelenmesi. *Educational Administration: Theory and Practice*, 50, 213-246.
- Dursun D. (2007). *Ortaöğretim gençliğinin demokrasi düşünceleri. (Kurşunlu ve Bayramören örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi.
- Faiz, M. (2016). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının siyaset okuryazarlık durumları* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi.
- Görmez, E. (2018). Güncellenen sosyal bilgiler programının politik okuryazarlık becerisi bakımından yeterliliği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 109-114.
- Henson, R. K. ve Roberts, J. K. (2006). Exploratory factor analysis in published research: Common errors and some comment on improved practice. *Educational and Psychological Measurement*, 66 (3), 393-416.
- Kalaycı, Ş. (2005). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikler*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kline, R.B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: The Guilford Press.
- Köksal, H. & Erol, M. (2021). Politik okuryazarlık ölçeğinin geliştirilmesi. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 444- 471.
- Kuş, Z. (2013a). Politik okuryazarlık ve aktif vatandaşlık. İçinde E. Gençtürk ve K. Karatekin (Eds.), *Sosyal Bilgiler İçin Çoklu Okuryazarlıklar* (ss. 207-229). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kuş, Z. (2013b). Political literacy status of pre-service social sciences teacher. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 177, 197-202.
- Kuş, Z. ve Tarhan, Ö. (2016). Political education in social studies classrooms: A perspective from Turkey. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12 (3), 464-483.
- Simon, A. (2014). *Political competence of children and social background: results of a study with French primary school children*. IPSA’s 23rd World Congress of Political Science, 2014 Panel “political socialization of children”, Montréal.
- Şeker, H ve Gençdoğan, B. (2014). *Psikolojide ve eğitimde ölçme aracı geliştirme*. Ankara: Nobel yayınevi.
- Tabachnick, B.G. & Fidell, L.S. (2012). *Using multivariate statistics* (6.bs.). Needham Heights, MA: Allyn ve Bacon
- Tarhan, Ö. (2015). Sosyal Bilgiler öğretmeni adaylarının politik okuryazarlığa ilişkin görüşleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(9), 649-669.
- Tarhan, Ö. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin siyaset okuryazarlık düzeyleri ve temel siyaset bilimine ilişkin görüşleri* (Yayınlanmamış doktora tezi). Pamukkale Üniversitesi
- Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Ullman, J. B. (2013). Using multivariate statistics, Barbara G. Tabachnick, Linda S. Fidell. (Edt.), Structural equation modelling in (pp. 681-785). Boston: Pearson.
- Wallace, M. (2006). *Social Studies All Day, Every Day In The Early Childhood Clasroom*. Canada: Cengage Learning.
- Worthington, R. ve Whittaker, T. (2006). Scale development research: A content analysis andrecommendations for best practices. *Counseling Psychologist*, 34, 806-838.

AİLELERİN ÇOCUKLARIYLA SİYASET KONUŞMA DÜZEYİ ÖLÇEĞİ

Evde;	Her zaman	Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
1.Çocuğumuzla siyaset içerikli konuları konuşuruz.					
2.Çocuğumuza siyaset ile ilgili terimlerin anlamlarını açıklarız.					
3.Çocuğumuzun siyaset konulu tartışma programlarını bizimle izlemesini tercih etmeyiz.					
4.Çocuğumuzun Türkiye gündemindeki olaylara ilişkin düşüncelerini bizimle paylaşmasını isteriz.					
5.Çocuğumuzla Dünya gündemindeki olaylar hakkında konuşmayız.					
6.Çocuğumuza siyasetçilerin söylediklerine eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşmasını öneririz.					
7. Çocuğumuza bir birey olarak haklarımızın neler olduğu hakkında bilgi vermeyiz.					
8.Çocuğumuzla demokrasinin önemi ve gerekliliği hakkında konuşuruz.					
9.Çocuğumuza bir vatandaşın görev ve sorumlulukları hakkında çocuğumuza bilgi veririz.					
10.“Çocuk Hakları” konusunda çocuğumuza bilgilendiririz.					
11.Çocuğumuza haklarını nasıl koruyacağını öğretiriz.					
12.Devletin vatandaşlarına karşı olan görevlerinden çocuğumuza bahsetmeyiz.					
13.Çocuğumuza herkesin yasalar önünde eşit haklara sahip olduğundan bahsetmeyiz.					
14.Çocuğumuzla ülke yönetiminde kimin/kimlerin söz sahibi olması konusunu tartışırız.					
15.Çocuğumuzla vatandaşların oy kullanmasının önemini konuşmayız.					
16.Özgür düşüncenin önemini vurgularız.					
17.Çocuğumuza Sivil Toplum Kuruluşları hakkında bilgi veririz.					
18.Toplumsal/sosyal kampanyalara destek veririz ve bunu nedenleriyle çocuğumuza anlatırız.					
19.Çocuğumuza devlet yönetimiyle ilgili bilgi vermeyiz.					
20.Çocuğumuza farklı siyasi fikir ve görüşteki insanlara karşı saygı duymasını söyleriz.					
21.Çocuğumuza ülkemizdeki siyasi partiler ve liderleri hakkında bilgi vermeyiz.					
22.Siyaset alanında erkekler kadar kadınların da aktif rol almasının öneminden bahsederiz.					

NOT: Ölçeğin olumsuz maddeleri; 3,5,7,12,13,15,19 ve 21. maddelerdir.